

Jaarplan 2024

Programma Energietransitie

Inhoud

Inleiding Jaarplan 2024	3
Hoofdstuk 1: Opwekken duurzame energie: RES 1.0	7
Wat willen we bereiken in 2024?	7
Wat gaan we daarvoor doen?.....	7
Hoofdstuk 2: Verduurzamen gebouwde omgeving.....	11
Transitievisie Warmte	11
Cluster 1 Woningen uitvoering Transitievisie Warmte in 2024	14
Wat willen we bereiken?	14
Wat gaan we daarvoor doen?.....	14
Continueren Hilversums Isolatieprogramma (HIP) en financieringsinstrumenten voor woningverduurzaming	15
Wijkaanpak.....	16
Energiearmoede.....	16
Vve aanpak.....	17
Ketenregie binnen de energietransitie	17
Aanbesteden energieloket.....	18
Monumenten	18
Overig	18
Cluster 2 andere gebouwen.....	19
Wat willen we bereiken?	19
Verduurzaming bedrijven en werklocaties	20
Green Deal met Ondernemersvereniging Zuid West.....	20
Aardgasvrije werklocaties	21
Gemeentelijk vastgoed	21
Hoofdstuk 3: energie-infrastructuur.....	22
Wat willen we bereiken?	22
Onderzoeken gevolgen van netcongestie bij Tennet en Liander	22
Ondersteunen Energy Hub Ondernemersvereniging Zuid West	22
Procesafspraken met Liander en Tennet	22
Hoofdstuk 4: Communicatie	23
Terugblik 2023	23
Strategie en uitvoering 2024.....	23
Hoofdstuk 5: Financiën en dekking.....	24

Inleiding Jaarplan 2024

In het jaarplan van 2023 hebben we aangekondigd dat de gemeente een aanjagende rol voor de energietransitie in zou nemen. Waar we de jaren daarvoor vooral een faciliterende en soms regisserende rol hebben gehad, wilden we een meer trekkende rol op ons nemen door de betrokkenheid bij het maatschappelijk netwerk te vergroten. Waar we vonden dat het sneller moest en kon, deden we een stap naar voren. Terugkijkend naar 2023 kunnen we vaststellen dat het aannemen van een aanjagende en trekkende rol vorm heeft gekregen.

In 2023 hebben we een aantal grote veranderingen doorgemaakt. Al aangekondigd in 2022 maar geëffectueerd in 2023 heeft het Rijk “boter bij de vis” geleverd en gemeenten in staat gesteld om huiseigenaren met subsidies daadwerkelijk financieel te ondersteunen bij de verduurzaming van hun woning. In Hilversum konden we hierdoor voor de zomer al van start met het Hilversums Isolatie Programma (HIP). Met het HIP voorzien we woningeigenaren van deskundig advies én hebben we subsidies beschikbaar voor het verduurzamen van de woning.

Het afgelopen jaar hebben de energieprijzen een recordhoogte bereikt. Hierdoor is het energiebewustzijn verhoogd. In 2022 zagen we voor het eerst een stijging van het aantal woningen dat van het aardgas af ging; ongeveer 430 woningen lieten zich afsluiten, wat neer komt op 1% van het totale woningaantal. De hoge energielast heeft er echter ook toe geleid dat een grotere groep Hilversummers in energiearmoede is geraakt. Hier is snel en doelmatig op geacteerd. Samen met het Sociaal Plein is een aanpak energiearmoede ontwikkeld om deze doelgroep te bereiken een persoonlijke benadering. Met de energiekussers en de bouwbegeleider (een adviseur die in de woning advies op maat geeft over de grote isolatiemaatregelen die het meeste effect op de energierekening hebben). Van kierdichting via de energiekusser, een bedrijf wat enkel glas komt vervangen in minimaal HR++ glas, mogelijk gemaakt via de subsidieregeling energiearmoede en aanschaf van energiezuinige apparaten

Ook hebben we in 2023 een zeer belangrijke groep in de Hilversumse samenleving kunnen binden aan de uitvoering van ons plan; de ondernemers. Met de bedrijvenparken in Hilversum Zuidwest hebben we een Green Deal gesloten om ondernemers nog beter te ondersteunen bij de energietransitie de komende 5 jaar en te komen tot een toekomstbestendig energiesysteem waarbij lokaal opgewekte energie onderling wordt uitgewisseld en opgeslagen. De energie die we binnen deze deal maximaal kunnen opwekken is 20% van onze opgave voor de Regionale Energie Strategie (RES). Daarnaast werkten we ook aan een Green Deal met het Vliegveld en met het Mediapark.

Binnen de gebiedsontwikkelingen van het Stationsgebied en Arenapark leveren we een bijdrage aan beleidsvoorbereiding met name op de warmteoplossingen, en we bij de RWZI in Oost en de PAW Meent een aanjagende rol op ons genomen. Binnen deze pilots hebben we waardevolle kennis opgedaan over technieken, organisatie en governance waardoor wanneer er tot uitvoering over gaan deze keuze voor de warmteoplossing weloverwogen genomen wordt.

De voorgaande jaren zochten we vooral naar schaalbaarheid van de opgave. Een voorbeeld is de wijkaanpak uit het jaarplan 2023 waarin we met brieven de inwoners van Hilversum benaderde over de mogelijkheden om te verduurzamen en nodigde hen uit voor een informatiebijeenkomst. Na de eerste twee wijken hebben we deze aanpak geëvalueerd op effectiviteit. De conclusie was dat we de effecten van de brieven te mager vonden en daarom is aanvullend gekozen voor kwaliteit door middel van een intensievere, directere en persoonlijke benadering. Hierbij zoeken we naar bestaande structuren, actieve enthousiastelingen in de buurten en gebruiken we de kennis van de wijk coördinatoren. Deze mensen zijn enthousiast om zelf een voortrekkersrol te nemen en activiteiten te organiseren voor hun straat- of buurtbewoners. Samen met het

Energiedienstenbedrijf (EDB) en de energiecoöperaties kunnen we deze bewoners ondersteunen door presentaties te geven op informatieavonden, straatgesprekken te organiseren of mini-duurzame huizenroutes binnen de wijk. De opkomst op deze door bewoners georganiseerde evenementen is veel hoger dan dat als de gemeente de informatieavond organiseert. Ook in de PAW de Meent zijn we tot het inzicht gekomen dat persoonlijke gesprekken beter werken. In 2023 zijn we hier ook van start gegaan met het persoonlijk aan de deur uitnodigen van inwoners voor een gesprek met de straat.

Tot slot werd aan het einde van 2023 steeds duidelijker dat het elektriciteitsnet in Nederland nog lang niet klaar is om in de elektriciteitsbehoefte van de toekomst te kunnen voorzien. Voor Hilversum betekent dit dat we er de komende jaren serieus rekening mee moeten houden dat grote ontwikkelingen, niet zijnde woningbouw, niet zondermeer aangesloten kunnen worden op het stroomnet. Dit is uiteraard een zorgelijke ontwikkeling.

De hoofdlijn van de visie is het faciliteren van inwoners bij woningisolatie en het op eigen tempo verduurzamen met als eindfase van het aardgas af gaan. Wij zullen binnen onze invloedssfeer ontwikkelingen faciliteren om de huidige capaciteit optimaal te benutten en uitbreiding mogelijk te maken.

In 2024 zetten we de aanjagende rol uit 2024 voort. De geïntensiverde samenwerking die we zijn aangegaan met het maatschappelijk netwerk breiden we uit en zetten we voort. Dit komt tot uiting in de volgende projecten:

1. We intensiveren de samenwerking met het Energiedienstenbedrijf en de energiecoöperatie door het maken van meerjarige afspraken. We plannen periodieke overleggen voor het hele jaar in om gezamenlijk te werken naar het doel binnen de wijkaanpak en HIP tenminste 2600 woningen te betrekken bij de energietransitie, waarvan tenminste 900 woningen één of meerdere verduurzamingsmaatregelen aan de woning nemen.
2. We geven uitvoering aan de Green Deal met Ondernemersvereniging Zuid West. Onderdeel hiervan is het werken aan 20 GWH extra zonne-opwek capaciteit op het dak, wat voor 20% bijdraagt aan het RES bod. Samen met de ondernemers wordt een plan voor aardgasvrije werklocaties in Zuidwest ontwikkeld. Alles wat we hier bedenken en doen kan in een later stadium ook gebruikt worden als voorbeeld voor andere werklocaties in Hilversum.
3. Voor zon opwek hebben we eerder al specifieke dak eigenaren benaderd en geholpen om tot realisatie te komen. Na het zon-op-schooldak project gaan we nu verder met een aanpak voor andere contingenten. Het eerstvolgende contingent is maatschappelijk vastgoed. Samen met de energie coöperaties gaan we de dak eigenaren gestructureerd benaderen. Hierbij helpen we zowel de dak eigenaar met het zetten van de eerste stappen, maar zoeken we vooral ook naar kansen voor het realiseren van collectieve daken. Daarnaast blijven we de ondernemers ondersteunen met de Green deal coach en gaan we hiervoor meer capaciteit inzetten; de potentie van zon-op-groot-dak kan alleen worden benut door samen te werken met de Hilversumse ondernemers.
4. We nemen actiever de regie op de energie infrastructuur. We onderzoeken wat de impact is van de energietransitie op het energienet, welke implicaties dit heeft voor de openbare ruimte en verbinden de opgave van Liander en Tennet aan de Omgevingsvisie en de al geplande ondergrondse werkzaamheden zoals aan het riool. Door waar mogelijk deze planning af te stemmen met de opgave om het net te gaan verzwaren kan voorkomen dat straten twee keer open moeten voor werkzaamheden.

De structuur van het jaarplan 2024 zult u herkennen van de voorgaande jaren. Het plan begint met de activiteiten die we verrichten voor het opwekken van duurzame energie in de Regionale Energie Strategie (RES) (hoofdstuk 1). Daarna volgt een hoofdstuk (2) over het besparen van energie volgens de Transitievisie Warmte (TVW). Deze verschilt van voorgaande jaren omdat hij is gesplitst in een cluster woningen en een cluster overige gebouwen. Per cluster presenteren we de activiteiten, alleen niet meer langs de 7 uitvoeringslijnen van de Transitievisie Warmte (TVW). De reden is dat deze 7 uitvoeringslijnen in alle activiteiten die we uitvoeren geïntegreerd zijn, waardoor het niet meer mogelijk is de projecten in te delen bij één van de uitvoeringslijnen. We zullen dit nader toelichten in dit hoofdstuk zelf. Daarna volgt een hoofdstuk (3) over de Energie infrastructuur, als uitwerking van punt 4 uit de vorige alinea. In hoofdstuk 4 is de toelichting op communicatieactiviteiten in 2024 verwoord en tenslotte in hoofdstuk 5 staat een samenvatting van de financiën en dekking opgenomen.

Planning en programma

Bovenstaand is te lezen dat ontwikkelingen elkaar snel opvolgen in de energietransitie. Het speelveld van nu is niet het veld van volgend jaar. Wij vinden het daarom belangrijk om inzicht te bieden in de opgave waar we voor staan en de mate van succes die we door ons beleid en autonoom bereiken.

We zien binnen de projecten dat het verduurzamen, en ultimo aardgasvrij maken van woningen een proces is dat de meeste woningeigenaren stapsgewijs willen doen in een tempo dat aansluit bij de persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden. Ook nemen we waar dat degenen die de eerste stap gezet hebben meer geneigd zijn ook de volgende te zetten.

Rekening houdend met een doorlooptijd van gemiddeld 10 jaar tot het realiseren van een aardgasvrije woning, ongeacht het warmtealternatief, moeten per jaar 2600 woningen de eerste concrete verduurzamingsstap zetten of op zijn minst aangezet worden tot het denken over verduurzaming. In 2024 gaan we ruim 8.000 woningen benaderen met verschillende activiteiten (zie de tabel op blz. 15).

In onderstaande tabel is opgenomen in welk tempo wij denken in de komende decennia de totale woningvoorraad te verduurzamen. Concreet, hard en helder voor de komende jaren en wat zachter voor de latere periode. Alle 43.000 woningen zullen uiterlijk 2050 aardgasvrij en CO2 neutraal moeten zijn zoals vastgelegd in het landelijk klimaatakkoord. Er is in de tabel is een periode aangegeven waarin we voorbereidingen treffen om de woningeigenaren te verleiden de eerste stappen te zetten. Dit kunnen voorlichtingsactiviteiten voor VvE's of in de wijk zijn of uitgebreidere analyses en berekeningen en participatie in pilots en in de PAW. Daarna start de realisatie om te komen tot het eindresultaat aardgasvrij.

Realisatie warmtetractanten		2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050
De Meent - fase 1	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	
De Meent - fase 2	200		200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	
De Meent - fase 3	400			400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	
Hilversum Oost - nwzi	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	
Hilversum Oost - PVT	2.000		2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	
Kerkelanden	3.000		3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	
Omgeving Stationsgebied	100			100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Verduurzaming warmtenet Mediapark	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Omgeving Mediapark	100		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Verduurzaming warmtenet Arenapark -	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	
Verduurzaming warmtenet Seinhorst - E	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	
Aansluiting tussengebied Mediapark - S	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Individueel 2024	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	
Individueel 2025	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300	
Individueel 2026	400		400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	
Individueel 2027	500			500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	
Individueel 2028	750			750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750	
Individueel 2029	1.000				1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2030	1.000					1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2031	1.000						1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2032	1.000							1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2033	1.000								1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2034	1.000									1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2035	1.000										1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2036	1.000											1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2037	1.000												1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2038	1.000													1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2039	1.000														1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2040	1.000															1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2041	1.000																1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2042	1.000																	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2043	1.000																		1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2044	1.000																			1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2045	1.000																				1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Individueel 2046	1.000																					1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		
Woningen in een warmtetract		2.720	8.520	9.320	9.820	10.570	11.570	12.570	13.570	14.570	15.570	16.570	17.570	18.570	19.570	20.570	21.570	22.570	23.570	24.570	25.570	26.570	27.570	28.570	28.570	28.570	28.570	
Verschil met planning		191	3.461	1.732	-298	-2.077	-3.606	-5.136	-6.665	-8.195	-9.724	-11.254	-12.783	-14.312	-15.842	-17.371	-18.901	-20.430	-19.430	-18.430	-17.430	-16.430	-15.430	-14.430	-14.430	-14.430	-14.430	
voorbereiding en participatie																												
realisatie																												
aardgasvrij																												

Hoofdstuk 1: Opwekken duurzame energie: RES 1.0

De Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van Noord-Holland Zuid (NHZ) is medio 2021 vastgesteld door gemeenten, provincie Noord-Holland en de waterschappen. In december 2021 hebben hun colleges en dagelijkse besturen een besluit genomen voor het Uitvoeringsprogramma RES 1.0 NHZ. Dit is een concretiseringsslag van de RES 1.0. De inzet van Hilversum in de RES NHZ 1.0 is om 95 GWh extra elektriciteit uit zonne-energie in 2030 te realiseren, bovenop de 5 GWh die we al hadden. De verdeling van de extra zonnepanelen in Hilversum over grote daken, parkeerplaatsen, agrarische daken, geluidsschermen en het vliegveld is berekend bij het opstellen van de RES, zie onderstaande tabel.

Extra zonnepanelen in 2030	GWh
Grote daken	89
Parkeerterreinen	5,5
Geluidsschermen	0,5
Vliegveld zonneweide	0,15-0,35
Totaal:	95

Tabel 1: Opbouw bod Hilversum in RES 1.0

De RES is een dynamisch document dat voortdurend tegen het licht gehouden wordt. Elke twee jaar wordt er een voortgangsdokument opgeleverd en een herijking wordt gedaan wanneer dat nodig is. De planning is dat in 2024 de Regionale Energie Strategie Noord-Holland Zuid 2.0 door de gemeenten, provincie en waterschappen worden vastgesteld.

Voor de actualisatie van de RES 2.0 wordt vastgehouden aan realisatie van ons bod voor zonnepanelen in 2030. We baseren onze aanpak op data-analyse en ervaring, om met onze middelen zoveel mogelijk zonnepanelen te realiseren.

Verder zetten we de bestaande regionale samenwerking in RES NHZ-verband graag voort. Binnen onze RES-regio wordt onderzocht hoe wat de nieuwe warmtewet voor implicaties heeft op onze regio. Hilversum volgt het onderzoek van de regio actief.

Wat willen we bereiken in 2024?

In het dashboard Energietransitie is te zien dat we nu ongeveer 12 GWh is gerealiseerd, bovenop de 5 GWh die er al was. Om het doel in 2030 95 GWh extra te behalen ten opzichte van 2021, moet er jaarlijks 8 GWh aan projecten met meer dan 50 zonnepanelen worden gerealiseerd. In het dashboard Energietransitie is te zien dat het afgelopen jaar 3 GWh gerealiseerd. In 2024 hebben we 7,5 GWh concreet in beeld voor realisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het afgelopen jaar hebben we met data-analyses inzichtelijk gemaakt waar de grootste potentie voor zon opwek projecten liggen. Op basis van die gegevens richten we concrete projecten in om de potentiële opwek te realiseren, naar voorbeeld van het zon-op-schooldak project. Bij het ontwikkelen van projecten richten we ons op het halen van het doel en ons geld meer impact gestuurd in gaan zitten. De meeste potentie zit in zon op grote daken, namelijk 90% van ons RES bod.

Projecten RES	Status	Potentie in GWh in 2024	CO2 besparing in Kton	Budget 2024
Zon op dak				
Greendeal coach bedrijven en mediapark	Doorlopend	1	0,36	150.000
Green Deal Zuid West	Doorlopend 2023-2027	4	1,2	100.000
Zon op schooldak	Doorlopend 2022-2024	1	0,36	35.000
Zon op maatschappelijk vastgoed	In voorbereiding	1	0,36	50.000
Zonnepanelen Centrum	Nieuw te starten	PM	PM	0
Zon op eigen vastgoed	Nieuw te starten	PM	PM	0
Zon op land				
Zonneweide Vliegveld en vormgeven greendeal met Vliegveld	In voorbereiding	0,5	0,18	25.000
Zon op Parkeerplaats				
Parkeerterreinen Berestein en Kerkelanden	Geen sluitende businesscase	0	0	0
Zon langs infrastructuur				
Geluidschermen langs infra	Verkenning (realisatie in 2025)	0	0	0
Subsidie Hilverzon	Doorlopend			200.000
Totaal	Doel is 8 GWh	7,5	2,46	560.000

Tabel 2: Projecten in 2024 voor opwek zon

Green Dealcoach bedrijven, afgesloten greendeal Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West, stimulerend toezicht, energy hub (5 GWh)

De Green deal coach bedrijven ondersteunt de ondernemers in Hilversum met advies over verduurzaming en het plaatsen van zonnepanelen. Samen met de ondernemers verkennen we hoe slim omgegaan kan worden met de opgewekte en gebruikte energie. Bijvoorbeeld door energie onderling te delen, op te slaan en afspraken te maken over gebruik. Met deze ervaringen kunnen we meer leren over een slim energienetwerk van de toekomst. De Green Deal met Ondernemersvereniging Hilversum Zuid West (4 GWh) 2023-2027 is in uitvoering. Het totale potentieel is 20 GWh en gedeeld door de vijf jaar looptijd is het in 2024 voor een vijfde daarvan opgenomen, vandaar 4 GWh in 2024. Ook het stimulerend toezicht wordt op dit bedrijventerrein uitgevoerd. Hier zijn bedrijven gevestigd die vaak veel energie gebruiken en grote daken hebben. De uitvoering van het toezicht bestaat uit maatwerk per gebied, om in samenwerking met de lokale bedrijvenverenigingen energieplannen op te stellen voor energiebesparing en zonnepanelen. Daarbij betrekken we ook energienetbeheerder Liander. Als onderdeel van de Green Deal Zuid West onderzoeken de bedrijven de mogelijkheid om lokaal duurzame energie op te wekken, op te slaan en onderling te delen (een zogenaamde Energy Hub). Dit biedt kansen voor Peakshaving; met elkaar

ervoor zorgen dat er niet zoveel stroom gebruikt wordt dat het net overbelast raakt. Hierbij ondersteunen we de ondernemers. (zie ook blz.19 en verder)

Zon op Schooldak (1 GWh)

Zon op Schooldak (1 GWh) is eind 2023 in uitvoering gebracht en wordt in 2024 afgerond. 13 scholen doen mee aan dit project. Voor het overgrote deel investeren de scholen zelf in de zonnepanelen, voor hun eigen gebruik. Per school(koepel) is er een uitvraag voor zonnepanelen gedaan, de scholen kiezen zelf de installateur. Bij een paar scholen moet dit nog gebeuren, niet alle scholen doorlopen het traject in hetzelfde tempo. Daarnaast is er één school die een deel van hun dak wil laten gebruiken voor een collectief opwekproject voor HilverZon. HilverZon ontwikkelt dit samen met de school. De planning is dat de meeste scholen de zonnepanelen laten installeren in de eerste helft van 2024.

Zon op Maatschappelijk Vastgoed (1 GWh)

In 2023 zijn we gestart met het ontwikkelen van een aanpak voor Zon op Maatschappelijk vastgoed. dit hebben we gedaan door lessen te trekken uit onze aanpak zon-op-Schooldak waarin HilverZon de businesscase opstelde en een constructeur beoordeelde of de dakconstructie sterk genoeg is voor het realiseren van zonnepanelen. We gaan eigenaren van maatschappelijk vastgoed benaderen met dit ontzorgingstraject en ze zo proberen te bewegen om hun grote daken vol te leggen met zonnepanelen. Hierbij ligt de focus mede op het realiseren van collectieve daken waarmee HilverZon woningeigenaren die zelf geen zonnepanelen kunnen leggen op hun woning toch kunnen voorzien van door de zon opgewekte elektriciteit. Onder eigenaren van maatschappelijk vastgoed verstaan we: eigenaar/eigenaren van een onroerend object dat benut wordt voor maatschappelijke activiteiten onder winstoogmerk op het gebied van educatie, sport, cultuur, godsdienst en/of levensbeschouwing binnen de gemeente Hilversum. In 2024 kunnen we van start met deze aanpak.

Zon op Centrum (pm)

Uit de data-analyses is ook naar voren gekomen dat het centrum van Hilversum veel potentie heeft voor zon op dak, maar dat er nog weinig gerealiseerd is. We onderzoeken in 2024 de mogelijkheid om hier met een gebiedsgerichte aanpak voor zon op dak te starten. Hierbij maken we gebruik van de ervaringen van de hierboven beschreven zonprojecten.

Zon op eigen vastgoed (pm)

Er wordt in 2024 een routekaart verduurzaming eigen vastgoed opgesteld waarbij het plaatsen van zonnepanelen op de daken die geschikt zijn meegenomen wordt. (zie ook blz. 21)

Zon op Vliegveld (0,5 GWh)

In 2023 is gewerkt aan de voorbereidingen voor realisatie van een kleine natuur inclusieve zonneweide op het vliegveld Hilversum. In 2023 zijn er ontwerpen gemaakt, is de businesscase berekend, een vooronderzoek voor een omgevingsvergunning gedaan door de gemeente en provincie en is de participatie met omwonenden gestart. In 2024 verwachten we dat de laatste definitieve afspraken over het project gemaakt kunnen worden en kan de Omgevingsvergunning voor het project worden aangevraagd. We gaan in relatie tot de verlenging van het huurcontract van het vliegveld een greendeal met de Stichting Vliegveld Hilversum opstellen.

Zon op parkeerterreinen (1 GWh)

Sinds 2023 zijn twee locaties voor zon op parkeerterreinen in onderzoek bij de energie coöperaties. Als gemeente ondersteunen we dit proces met advies en onderzoeken welke drempels er zijn en hoe deze weggenomen zouden kunnen worden. Het gaat om de parkeerterreinen bij sportpark Berestein en het winkelcentrum Kerkelanden. Helaas zijn onder de huidige marktomstandigheden de businesscases voor zonnepanelen op de parkeerplaatsen niet sluitend. We blijven met de betrokken coöperaties zoeken naar oplossingen om de businesscases wel sluitend te krijgen. Voor 2024 is er geen budget in het jaarplan opgenomen.

Opwek energie langs infrastructuur (0,67 GWh)

In 2023 is de verkenning gestart van de kansen voor elektriciteitsopwekking langs de a1 en het spoor. Hiervoor is een inventarisatie van gronden in overheidshanden (rijk, provincie, gemeente, ProRail) gemaakt, waarvoor op voorhand geen belemmeringen voor energie-opwek zijn. In 2024 wordt samen met de regiogemeenten hiervoor een ontwikkelstrategie opgesteld en geïmplementeerd. Voor de a27 en het spoor parallel aan de a27 start dit proces in 2024. De verwachting is om met de projecten samen te komen tot 0,67 GWh elektriciteit opwek per jaar. De realisatie daarvan zal na 2024 zijn en daarom is dit getal niet opgenomen in de eerdere tabel.

Hoofdstuk 2: Verduurzamen gebouwde omgeving

De transitie van de gebouwde omgeving naar een situatie waarin enerzijds minder energie nodig is voor verwarming, door isolatie, en anderzijds door verandering van techniek geen aardgas meer wordt gebruikt, is de centrale opgave van het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Concreet betekent dit dat zo'n 25.000 woningen met een energielabel C of slechter geïsoleerd moeten worden en alle 43.000 woningen en alle overige gebouwen in Hilversum uiteindelijk een alternatieve, duurzame warmtevoorziening moeten hebben.

Transitievisie Warmte

In deze opgave staat de aanpak van de bestaande woningvoorraad volgens de in 2021 vastgestelde Transitievisie Warmte centraal. De hoofdlijn van de visie is het faciliteren van inwoners bij woningisolatie en het op eigen tempo verduurzamen met als eindfase van het aardgas af gaan.

De realisatie hiervan doen we met name via de wijkaanpak waarbij het Energie Diensten Bedrijf (EDB) als ketenpartner de belangrijke schakel is om verduurzamingsvragen van woningeigenaren met een maatwerk aanbod te beantwoorden zodat ze tot realisatie van de verduurzamingsmaatregelen overgaan.

We ondersteunen in ieder geval de maatschappelijke initiatieven van de RWZI in Oost (o.a. Waternet, Liander en woningcorporaties) en uit Kerkelanden (o.a. VerKen, Waternet en Firan).

Om de particuliere woningeigenaren te helpen bij deze transitie is een uitvoeringsorganisatie gevormd met ketenpartners zoals het Energiedienstenbedrijf, de energiecoöperaties, het energieloket en andere stakeholders. Samen bedienen we de inwoners met de zeven uitvoeringslijnen zoals beschreven in de Transitievisie Warmte:

1. Informatievoorziening over verduurzamen van de woning.
2. Routekaarten voor woningtypen: wat ligt voor de hand om te doen bij jouw type huis?
3. All-in pakketten: per woningtype samengestelde pakketten om te verduurzamen.
4. Ondersteuning bewonersinitiatieven en bedrijven voor collectieve aanpak.
5. Aandacht voor monumenten en beschermde stadsgezichten.
6. Voortzetten huidige instrumenten als duurzaamheidslening, samenwerking energiecoöperaties, etc.
7. Monitoren en evalueren en op basis daarvan de TVW bijstellen.

Eerder verdeelden we de activiteiten en projecten in onder deze 7 uitvoeringslijnen. Binnen alle projecten die we uitvoeren zijn de uitvoeringslijnen een geïntegreerd onderdeel van het project. Om die reden is het niet meer mogelijk de projecten bij één van de 7 uitvoeringslijnen in te delen. Per uitvoeringslijn zullen we dat kort toelichten:

1. Informatievoorziening over verduurzamen van de woning.

Dit ging over het verbeteren van de informatievoorziening door het energieloket centraal te stellen. Binnen alle uitgevoerde projecten is hieraan gewerkt. In alle communicatie uitingen verwijzen we naar www.hilversum.nl/energieloket waarvan we in 2023 echt een groei in bezoekersaantallen hebben gezien. In 2024 gaan we de ketensamenwerking verder vormgeven onder regie van een ketenregisseur en wordt het energieloket verder verbeterd.

2. Routekaarten voor woningtypen: wat ligt voor de hand om te doen bij jouw type huis?

Het maken van routekaarten gaat over het opstellen van een routekaart per contingent, inclusief een prijsindicatie. In dit geval zijn we verder gekomen dan een generieke routekaart. Het Energiedienstenbedrijf heeft inmiddels de tooling om van elke contingent een advies op maat met 80% nauwkeurige prijsindicatie aan te bieden die past bij de persoonlijke situatie van de woningeigenaar. Deze 'klimaatplannen' worden gratis aan huiseigenaren die willen verduurzamen

aangeboden in de verschillende projecten die we uitvoeren. Het plan kan vorm krijgen in een aardgasvrij, aardgasvrij-klaar of stap voor stap advies waardoor deze uitvoeringslijn af is.

3. All-in pakketten: per woningtype samengestelde pakketten om te verduurzamen. Uitvoeringslijn 3 gaat over het aanbieden van een aardgasvrij of aardgasvrij-klaar advies met offerte. Dit is wat het klimaatplan van uitvoeringslijn 2 ook doet wat in de uitvoering van de wijkaanpak opgenomen is. Het EDB, de energiecoaches en de duurzaamheidsadviseur (HIP) staan klaar om alle woningen van persoonlijk advies te voorzien. Er is een ketenoverleg opgestart en gezamenlijk gewerkt aan onder andere de wijkaanpak.

4. Ondersteuning bewonersinitiatieven en bedrijven voor collectieve aanpak. Deze uitvoeringslijn gaat over het op maat ondersteunen van bewonersinitiatieven waarin we meer vraaggericht zijn gaan werken. We zien een verschuiving van grote maatschappelijke initiatieven, zoals bij de RWZI in Oost, naar kleinere initiatieven op straat dan wel buurtniveau welke in de wijkaanpak samengevoegd worden. Zo meldt de ene straat zich voor een informatieavond over isoleren, een andere straat wil specifiek meer informatie over warmtepompen en deze mogelijk ook collectief inkopen. Ook hierbij krijgen zij advies en ondersteuning. Weer een andere straat wil rekenen aan een klein bronnet met de hele straat. In dit specifieke geval hebben we onze software meegenomen om samen met de bewoners van de straat te gaan rekenen. Meer daarover in het volgende hoofdstuk. Via het HIP kunnen bewoners een hogere subsidie krijgen als zij gezamenlijk hun woning verduurzamen. Met andere woorden; samen met de uitvoeringsketen inventariseren we de vraag en acteren op wat nodig is.

5. Aandacht voor monumenten. In 2023 is het beleid voor het plaatsen van zonnepanelen in beschermd stadsgezicht aangepast en is de informatievoorziening verbeterd. In 2024 wordt dit voor monumenten ook aangepast.

6. Voortzetten huidige instrumenten als duurzaamheidslening, samenwerking energiecoöperaties, etc. Naast dat we de duurzaamheidslening voortzetten is deze inmiddels ook uitgebreid met onder andere een verzilverlening. Daarnaast zijn er subsidies beschikbaar voor woningverduurzaming via het Hilversums Isolatie Programma en via de aanpak Energiearmoede. De samenwerking met Energiecoöperaties is niet alleen voortgezet, maar wordt de komende jaren ook verstevigd door de rol die zij innemen in de wijkaanpak met energiecoachgesprekken. Ook zijn de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties inmiddels van kracht.

7. Monitoren en evalueren en op basis daarvan de TVW bijstellen. Inmiddels ontvangt de raad jaarlijks een dashboard of monitor over de voortgang van de energietransitie in Hilversum. Daarnaast is het evalueren onderdeel geworden van ons DNA. Door het werken met verschillende datasets kunnen we onze strategie en planning voor onze verschillende uitvoeringsactiviteiten effectief op elkaar afstemmen. Door het visualiseren op wijk en gemeente breed niveau te combineren met koude data-analyse kunnen we voor bijvoorbeeld een subsidieregeling het beste scenario uitwerk. Hierdoor konden we bijvoorbeeld vrij snel na de start van de wijkaanpak voor een andere methode van benaderen kiezen die vooralsnog meer effect weet te sorteren. Een ander voorbeeld is het HIP waarin we zien dat we meer aandacht moeten vestigen op woningen met lagere WOZ-waarden. Hiervoor worden nu communicatieacties opgesteld, onder andere met warmtescans voor woningen met lagere WOZ-waarden en een advertentiecampagne op Funda.

De inspanningen in Cluster 1, woningen / uitvoering Transitievisie Warmte, geven met de verschillende activiteiten vorm aan deze uitvoeringslijnen. In Cluster 2 van dit hoofdstuk beschrijven we de inspanningen om ook de andere gebouwen te verduurzamen.

Cluster 1 Woningen uitvoering Transitievisie Warmte in 2024

Om uitvoering te geven aan de Transitievisie Warmte werken we concreet aan de verduurzaming van de Hilversumse woningvoorraad, volgens de uitvoeringslijnen van de Transitievisie Warmte. De wijkaanpak is hierbij het motorblok en met name het Energiediensten bedrijf brengt vraag en aanbod bij elkaar. Samen met de ketenpartners bieden we deskundig en transparant advies en begeleiding. Hierbij hebben we oog voor de verschillende doelgroepen, vragen uit de buurt en specifieke problematiek. Binnen de samenwerking met partners in de stad nemen we de regie in op de vraag die voorligt. Dit hoofdstuk beschrijft tot welke resultaten dit moet leiden.

Wat willen we bereiken?

Voor de gebouwde omgeving hebben we 3 doelen, van concreet naar minder concreet:

1. 2600 woningen te betrekken bij de verduurzaming

Zoals aangegeven in de inleiding, moeten jaarlijks 2600 woningen de eerste verduurzamingsstap zetten om uiteindelijk aardgasvrij en CO₂ neutraal te zijn in 2050. Met de activiteiten die nu in planning staan voor 2024, zou dit doel ruimschoots behaald moeten worden.

2. Het verbeteren van de informatievoorziening over verduurzaming en het wegnemen van drempels om te kunnen verduurzamen

Samen met de maatschappelijke partners binnen de energietransitie werken we aan het uitdragen van één verhaal met behoud van eigen identiteit. Daarnaast blijft het verbeteren van de informatievoorziening en versimpelen van aanvraagtrajecten voor omgevingsvergunningen, subsidies een aandachtspunt.

3. Overige projecten TVW

In de Proeftuin Aardgasvrije Wijken in de Meent komen tot een bronnet met minimaal 20 woningen van de woningcorporaties. Uitwerken voorkeursscenario voor gebruikmaking van de restwarmte van de RWZI in Oost.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken net als bij de RES, met concrete projecten aan het realiseren van deze doelstellingen. Centraal binnen deze projecten staat het gebruik van data om de doelgroep per project zoveel mogelijk te bereiken; het werken van onderop en aansluiten bij wat er al is en per stap binnen het project evalueren, leren en bijstellen om tot een beter resultaat te komen. In dit hoofdstuk volgt een nadere toelichting per project en wat we willen bereiken.

De onderstaande tabel is het overzicht van de activiteiten, waarbij de CO₂ uitstootreductie per activiteit is aangegeven. Hierbij is uitgegaan van gemiddelde besparingen per genomen verduurzamingsmaatregel aan de woning, bij een normale tussenwoning. In de praktijk zal het verduurzamen van een gevel van een vrijstaand huis meer opleveren dan van een kleine tussenwoning. Voor de adviesmaatregelen zijn we uitgegaan van een opvolging van één of twee isolatiemaatregelen in 30% van de gevallen. Daarnaast is het mogelijk dat de onderstaande tabel voor vermeden CO₂ uitstoot dubbeltelling bevat; als huiseigenaren zowel advies aanvragen en een subsidie ontvangen.

Wat gaan we doen?	Doel	CO ₂ besparing in Kton	Budget 2024
1. 8.300 woningen			
HIP & duurzaam wonen lening	1650 woningen	0,81	1.350.000
Wijkaanpak	2500 woningen	0,20	100.000
Project Energiearmoede	1150 woningen (genoemd budget is voor de uitvoering van de subsidieregeling)	0,7	900.000
Verenigingen van Eigenaren	50 nieuwe VvE's (van ±10 woningen) 500 woningen intake organiseren door EDB	0,09	Opgenomen in de subsidie van het EDB
Warmtescans	2500 woningen		112.000
Totaal	8.300 woningen benaderen met advies, hulp of concrete maatregel	1,8	2.462.000
2. Verbeteren informatievoorziening en processen			
Regie op de keten	Verder uitbouwen van de samenwerking en de rolafbakening met de energicoöperaties, het energieloket en het Energie Diensten Bedrijf. Een gemeentelijke ketenregisseur gaat hier invulling aan geven.		
Aanbesteden Energieloket	Een nieuwe meerjarige overeenkomst met een aanbieder.		25.000
Aanpak voor monumenten	Informatievoorziening en het beleid wordt vernieuwd.		-
Totaal			25.000
3. Overige inzet			
De Hilversumse Meent	20 woningen op een bronnet (aardgasvrij)	0,09	
RWZI Hilversum Oost	Getekende intentieovereenkomst met partners van dit project. Projectontwerp van een warmteproject voor 2000 woningen.		-
Opstellen bodemenergieplan			30.000
Energiedienstenbedrijf	Subsidie		586.000
Totaal			626.000

Continueren Hilversums Isolatieprogramma (HIP) en financieringsinstrumenten voor woningverduurzaming

In 2023 is het Hilversums Isolatieprogramma HIP gelanceerd, een maatregelenpakket om woningeigenaren zowel financieel als met advies bij te staan in het verduurzamen van de woning. Van beide instrumenten wordt gebruik gemaakt; we zetten dit dan ook voort in 2024. Daarnaast zetten we de succesvolle duurzaam wonen lening en verzilverlening voort.

In 2024 worden de volgende resultaten bereikt:

- 900 HIP subsidies (uitvoeren maatregelen aan woningen)
- 100 duurzaam wonen leningen (uitvoeren maatregelen aan woningen)
- 50 aardgasvrij subsidies (aardgasvrij maken)
- 2600 woningen bereikt met een brief, warmtescan, laagdrempelig advies en;
 - Waarvan 600 woningen een volledig klimaatplan krijgen, voornamelijk via de makelaars en de wijkaanpak

We gaan een soortenmanagementplan (SMP) opstellen om daarmee een gebiedsontheffing voor isolatie te krijgen van de provincie. Hiermee nemen we een belangrijke barrière voor woningisolatie weg. Onderdeel van het soortenmanagementplan is een natuurvriendelijke werkwijze van isoleren om zo de bescherming van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen te garanderen.

Wijkaanpak

Eind 2022 is de wijkaanpak van start gegaan. Met gerichte campagnes werden woningeigenaren benaderd met het ontzorgingsaanbod om te verduurzamen. Na evaluatie van de eerste twee wijken bleek dit niet het verwachte effect te sorteren. De wijkaanpak is vervolgens kwalitatief verbeterd door aanvullend op maat benadering van bewoners, sleutelfiguren, ambassadeurs en delen van wijken, in samenwerking met (keten & maatschappelijke) partners te organiseren. Dit heeft geleid tot meerdere buurtbijeenkomsten en vervolgaanvragen voor hulp bij verduurzamen. Bij de wijkbijeenkomsten inventariseren we eerst de vragen uit de buurt en verzorgen in samenwerking met het Energiedienstenbedrijf en de Energiecoöperaties een buurtbijeenkomst op maat waarbij we ook zoeken naar woningeigenaren die al verduurzaamd hebben zodat zij met hun ervaringen kunnen delen.

Deze lijn wordt in 2024 voortgezet. In 2024 wordt bovendien verder onderzocht hoe de wijkaanpak en het project energiearmoede gezamenlijk kunnen optrekken in wijken met grote diversiteit. Ook worden er zogenaamde startpakketten 'verduurzamen samen met je burens' ontwikkeld. Hierdoor kunnen bewoners samen zelf aan de slag.

In 2023 zijn we in de volgende buurten en straten begonnen:

- Electrobuurt
- Geuzenbuurt
- Johannes Geradtsweg
- Kleine Driftbuurt
- Schilderskwartier
- Schrijverskwartier
- Zeeheldenkwartier

In 2024 gaan we verder in deze buurten. Daarnaast starten we volgens planning nog in 7 andere buurten. Binnen de deze aanpak reserveren we voor 2024 ruimte voor 2500 warmtescans. Met een warmtescan krijgt de woningeigenaar snel inzicht in wat hij of zij nog kan doen aan de woning. Ook is het een eerste aanleiding voor laagdrempelig contact met enthousiaste bewoners uit de buurt. Uit gesprekken met inwoners blijken deze warmtescans zeer gewaardeerd te worden. We bieden de scans specifiek aan woningen uit een specifieke doelgroep uit het HIP, namelijk met een WOZ-waarde tot €510.000.

Energiearmoede

In 2023 zijn bij ruim 1200 huishoudens met behulp van de energiekusser kleine maatregelen getroffen en zijn 50 huishoudens met een koopwoning begeleid bij het aanvragen van subsidie voor 1 grote isolatiemaatregel. In het eerste kwartaal 2024 komt er een voorstel om de subsidieregeling voor woningeigenaren met energiearmoede uit te breiden. Zowel de hoogte van het aan te vragen

bedrag als de maatregelen welke subsidiabel zijn worden verruimd. We continueren inzet van de energiekusser aan huis voor huurders en subsidie en bouwbegeleiding voor mensen in de doelgroep met een koopwoning. Om de doelgroep beter te bereiken willen we meer focus aanbrengen op subdoelgroepen zoals mensen met een migratieachtergrond, ouderen en alleenstaande ouders. Ook in het sociaal domein verwijzen we door. We borgen de inzet van de energiekussers in de algemene werkwijze.

Op basis van de ervaringen in 2023 kunnen we het project in 2024 nog beter richten. In 2024 zetten we de aanpak met de energiekusser voort:

- We gaan 1000 nieuwe huishoudens helpen met de energiekusser die kleine maatregelen aanbrengt;
- We betrekken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij de aanpak door het starten van een leerwerktraject Circulaire tochtgordijnen;
- We passen de strategie planmatig aan op basis van een gerichte communicatieaanpak en data;
- We sluiten aan bij de doelstellingen van het Armoedebelief;
- We werken samen met de woningcorporaties en andere externe en interne partners;
- We gebruiken de zomer voor projectevaluatie, geven koel-tips en hebben aandacht voor klimaatadaptatie.

Ook de inzet van Energie-armoede subsidie voor verduurzaming van koopwoningen van mensen met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum wordt voortgezet:

- We begeleiden 150 huishoudens van aanmelding tot subsidieaanvraag;
- We kennen minimaal 100 subsidieaanvragen toe;
- We vereenvoudigen het subsidieproces;
- We onderzoeken de mogelijkheden om de te realiseren maatregelen te versnellen.

Vve aanpak

In samenwerking met het Energiedienstenbedrijf verstevigen we de VVE aanpak. Dankzij het HIP bieden we ook aanvullende financiële ondersteuning. We verzorgen samen met het Energiedienstenbedrijf bijeenkomsten en zorgen voor informatie over de financiering van verduurzaming voor VvE's.

De VvE's worden door het Energiedienstenbedrijf langjarig begeleid door de stappen: voorlichting, aanmelding en intake, QuickScan, begeleiding bestuur en ALV, maatwerkadvisering, ontwikkeling bouwteam en/of offertebegeleiding en uitvoering. De besluitvormingsprocessen in een VvE zijn vaak ingewikkeld en langdurig. De ervaring leert dat het cruciaal is om externe procesbegeleiding te bieden, omdat de meeste VvE's zonder deze begeleiding niet tot besluitvorming over verduurzaming komen.

In 2024 zullen bij 50 VvE's intakes opgestart worden, waarna gekeken wordt welke stappen voor die VvE passend zijn.

Ketenregie binnen de energietransitie

Om de woningeigenaar zo goed mogelijk te ondersteunen en ontzorgen bij het verduurzamen van de woning, leunen we sterk op het Energiedienstenbedrijf en de Energiecoöperatie. Om de samenwerking en rolverdeling binnen de klantreis zo goed mogelijk vorm te geven en de benodigde capaciteit en continuïteit te borgen, worden meerjarige afspraken gemaakt met twee partijen. Hiervoor is eind 2023 beleid vastgesteld dat in 2024 geëffectueerd wordt. Het doel is om de energietransitie zoveel mogelijk gezamenlijk uit te voeren, maar met behoud van eigen identiteit.

Aanbesteden energieloket

Alle gemeenten zijn wettelijk verplicht om een online energieloket te bieden aan inwoners, waar zij terecht kunnen met al hun vragen over het verduurzamen van hun woning. In 2024 loopt het contract met de partij die ons huidige energieloket verzorgt af. In 2023 hebben we onderzocht hoe we het energieloket het beste kunnen organiseren, passend bij de opgave waar we nu voor staan.

In 2024 gaan we het energieloket zo organiseren dat het dicht bij de bewoners staat en aansluit bij de ketensamenwerking en de gewenste versnelling van de energietransitie. De samenwerking tussen gemeente en ketenpartner wordt voor bewoners zichtbaar in het energieloket: een portal voor Hilversummers die hun huis willen verduurzamen met onafhankelijke informatie, advies passend hun situatie en woning krijgen en een totaaloverzicht van alle lokale en regionale diensten, aanbod en activiteiten. Bewoners worden doorverwezen naar de dienst of het aanbod van gemeente of ketenpartner die past bij hun situatie.

Het energieloket komt centraal te staan in de communicatiestrategie en campagnes. De website van het loket is de centrale plek waarnaar wordt doorverwezen en de site wordt vormgegeven met dezelfde look en feel van de campagnes. Zo ontstaat een logische keten van ketensamenwerking, energieloket en communicatie.

Monumenten

We verbeteren de informatievoorziening waardoor het voor een monumenteneigenaar direct duidelijk wordt waar hij of zij aan toe is. In het eerste kwartaal van 2024 wordt het beleid voor het verduurzamen van monumenten vernieuwd. Hiermee moet, zoals beschreven in het coalitieakkoord, het verduurzamen van monumenten zonder afbreuk te doen aan het karakter van het monument, makkelijker worden gemaakt. Dit doen we door het voor monumenteneigenaren duidelijker te maken wat mogelijk is, aan te sluiten bij het landelijke afwegingskader van de RCE en het vereenvoudigen en versnellen van vergunningsprocedures.

Overig

In De Hilversumse Meent en Hilversum Oost wordt ervaring opgedaan met het gebiedsgericht werken aan woningverduurzaming en alternatieven voor aardgas. Daarnaast wordt in de grote ontwikkelingen in het Stationsgebied en het Arenapark op de warmteoplossingen geadviseerd in de beleidsvoorbereiding.

Proeftuin aardgasvrije wijk De Hilversumse Meent

De PAW Hilversumse Meent loopt van 2021 tot en met 2028. Het doel is om 623 woningen in dit gebied van het aardgas af te gaan. Naast isoleren betekent dit een andere manier van verwarmen. In de aanvraag zijn wij uitgegaan van een warmtepomp met een of meerdere gedeelde bodemplussen. Voor de corporatiewoningen is in 2023 gestart met twee uitvoeringsprojecten met kleinschalige bronnetten om ongeveer 20 woningen van een alternatief voor aardgas te voorzien. Daarbij worden leerervaringen opgedaan voor opschaling van deze oplossing, ook voor de particuliere woningen in de Meent

Ervaring met communicatie en participatie is dat wijk brede bijeenkomsten steeds minder goed worden bezocht. Daarom wordt de focus naar meer intensieve en persoonlijke communicatie op straat- en blokniveau gelegd.

Hilversum Oost (RWZI)

In Hilversum Oost is er een kans om warmte uit de rioolzuivering bij Anna's Hoeve te benutten voor duurzame verwarming en koeling van 2.000 woningen in de wijk. Begin 2024 wordt de verkenning en haalbaarheidsstudie afgerond. Het voorkeursscenario, een zeer lage temperatuur-warmtenet voor ongeveer 2.000 woningen in dit deel van Hilversum, wordt in 2024 verder uitgewerkt. In dit

project komen alle te ontwikkelen zaken samen, van techniek tot participatie en van keuzes over de gemeentelijke rol tot de business case voor de eindgebruiker

Arenapark

De gebiedsontwikkeling Arenapark kent hoge duurzaamheidsambities, zowel voor circulaire gebiedsontwikkeling als voor de energievoorziening. Voor de energievoorziening voor de nieuwbouw zien we vanuit de gemeente bij voorkeur een collectieve warmte- en koude voorziening gebaseerd op WKO en omgevingswarmte uit de lucht. Een warmte- en koudenet maakt optimale benutting van duurzame warmte en koude mogelijk, en optimale benutting van de beperkte bodemenergie-capaciteit. We zijn met de ontwikkelaars en de huidige eigenaren in gesprek over de mogelijkheden, en over de uitfasering van het bestaande hoge-temperatuur-warmtenet op basis van biomassa.

Stationsgebied

In de gebiedsontwikkeling Stationsgebied worden gefaseerd 7 kavels ontwikkeld met appartementen boven commercieel vastgoed. We onderzoeken of het mogelijk is om één collectieve warmte- en koude voorziening voor alle 7 kavels aan te besteden. Deze aanpak zorgt ervoor dat er capaciteit voor bodemenergie beschikbaar blijft voor de overige bestaande bouw in het gebied.

Opstellen bodemenergieplan

We gaan een bodemenergieplan opstellen waardoor de gemeente regie op gebiedsniveau behoudt over de realisatie van bodem gekoppelde warmtepompsystemen. We zien bijvoorbeeld in de praktijk dat ontwerpers niet altijd rekening houden met toekomstige aan te leggen systemen. Dit kan leiden tot ondoelmatig gebruik van de bodem.

Cluster 2 andere gebouwen.

Dit betreft de inspanningen van de gemeente gericht op de verduurzaming van bedrijven en bedrijfsgebouwen en de inzet op verduurzaming van het eigen gemeentelijk vastgoed. Waar mogelijk worden kansen om met de warmtetransitie ook te werken aan het oplossen van problemen rond netcongestie, gepakt.

Wat willen we bereiken?

Alle inspanningen zijn erop gericht om zoveel mogelijk energie te besparen en zo veel mogelijk energie lokaal op te wekken. Met een focus op zonnepanelen. Daarnaast worden stappen gezet die ertoe leiden dat de gaskraan uiteindelijk kan worden dichtgedraaid.

Wat gaan we doen?

Voor alle bedrijven in Hilversum is er kosteloos advies beschikbaar van de Green deal coaches. De Green deal coaches stimuleren zowel opwek als besparing van energie. Ze hebben een aanjagende rol in het realiseren van grote zonnedaken op bedrijfspanden.

- Voor de bedrijvenparken op Zuidwest doen de Green deal coaches dat in samenwerking met de ondernemersvereniging en de gemeentelijke milieu-inspecteurs vanuit Stimulerend Toezicht. Dit is onderdeel van de Green deal Zuidwest.
- Op andere werklocaties zoals het Centrum, de Gijsbrecht, Arenapark-Laapersveld en de Havenstraat werken de Green deal coaches ook samen met de ondernemersverenigingen die daar actief zijn. Dat geeft vertrouwen bij ondernemers en daarmee de grootste kans op succes.

- Op het Media Park zet de Green deal coach media zich naast het verduurzamen van de gebouwen in op het realiseren van zonnepanelen op grote daken. In 2024 vindt afstemming plaats over de invulling van de pijler duurzaamheid binnen de nieuwe campusorganisatie.

Verduurzaming bedrijven en werklocaties

Eind 2023 voldoet 95% van de kantoorgebouwen groter dan 100 M2 aan de wettelijke labelverplichting. Ook de overige 5% hebben we in beeld. Hiervan zijn de eigenaren bezig met verduurzamen en in een enkel geval loopt er handhaving om dit af te dwingen. De verwachting is dat alle gebouwen in de loop van 2024 aan de label C verplichting voldoen. RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) houdt deze cijfers bij.

De cijfers die het RVO laat zien op haar site zijn op basis van gebruik per adres en ongecorrigeerd met de wettelijke uitzonderingen en feitelijke situaties. Hierdoor wordt het beeld gewekt dat Hilversum het niet goed doet op het gebied van kantoren label C. Als we echter de uitzonderingen wel toepassen (label C niet voor monumenten, label C niet voor kantoren onder 100m2, label C niet voor gebouwen die een feitelijk ander gebruik hebben dan kantoor) en corrigeren naar feitelijke situaties waarbij niet op adresniveau maar op gebouw niveau wordt gekeken (soms meerdere adressen bij één gebouw, waarbij label is geregistreerd op één van de adressen maar voor alle adressen/hele gebouw geldt) scoort Hilversum erg goed.

De inzet stimulerend toezicht gericht op energiebesparing bij bedrijven wordt voortgezet. Als gevolg van de Omgevingswet zijn we wettelijk verplicht om de basistaken onder te brengen bij de Omgevingsdienst. Dit bereiden we in 2024 zorgvuldig voor om te zorgen voor een soepele overgang. En daarbij maken we afspraken over hoe de omgevingsdienst participeert in onze aanpak Stimulerend toezicht.

We blijven bedrijven en ondernemers in heel Hilversum kosteloos ondersteunen bij het verduurzamen door de inzet van Green deal coaches, het organiseren van bijeenkomsten en het geven van voorlichting. Alles met als doel zoveel mogelijk energiebesparing (CO2-reductie) en lokale opwek. Evenals het bevorderen van onderlinge samenwerking en inspiratie.

- In het project verduurzamen centrum wordt een aanpak voor energiebesparing en duurzame opwek gecombineerd, waarbij ook gekeken wordt naar kansen voor de warmtetransitie.
- Voor de Gijsbrecht van Amstelstraat en de Havenstraat wordt door de Green deal coach samen met de ondernemersvereniging elke ondernemer en pandeigenaar apart benaderd met de aanbieder van een energieadvies op maat.
- Op Arenapark-Laapersveld heeft de ondernemersvereniging OVAEL samen met de vereniging van Vastgoedeigenaren een Green Businessclub opgericht. Hiermee versterken zij de organisatiegraad van ondernemers en gaan concreet aan de slag met duurzame projecten.

Green Deal met Ondernemersvereniging Zuid West

De Green Deal met Ondernemersvereniging Zuid West zorgt voor zichtbare verduurzamingsactiviteiten op de bedrijvenparken. Met een goede aansluiting op de gebiedsagenda die wordt ontwikkeld. Voor andere werklocaties verkennen we de mogelijkheden om ook hier een Green Deal te sluiten. Waarmee we verduurzaming verder stimuleren en aanjagen.

In het kader van de Green Deal Zuid West wordt een pilot gestart om te komen tot een aardgasvrije werklocatie. De inzet in 2024 is gericht op de planvorming samen met de ondernemers en andere stakeholders. Met het grootste zonnedak van Hilversum en de oprichting van een energy hub worden kansen voor energiedelen en congestiemanagement gepakt.

In 2024 wordt verder uitwerking gegeven aan de doelen en activiteiten uit de Green Deal Zuid West en worden deze ervaringen ook elders in Hilversum benut. Specifiek wordt gekeken naar de mogelijkheden om energie te delen met een energy hub en wordt het stimulerend toezicht verder doorontwikkeld.

Aardgasvrije werklocaties

Onderdeel van de Green Deal met Ondernemersvereniging Zuid West is het starten van een pilot aardgasvrije werklocaties. In 2024 wordt met de ondernemersvereniging een plan opgesteld voor aardgasvrije werklocaties in Hilversum Zuidwest. Met deze ervaring kunnen in volgende jaren ook voor de andere werklocaties in Hilversum aardgasvrij-plannen gemaakt worden.

Gemeentelijk vastgoed

In 2024 zal team vastgoed een routekaart verduurzaming van de kernportefeuille van het gemeentelijk vastgoed opgesteld worden waarin in verschillende scenario's een strategie tot 2030 wordt ontwikkeld. Deze routekaart geeft inzicht in de investeringen die met de scenario's samenhangen en maakt de koppeling met subsidiemogelijkheden. Het realiseren van zonnepanelen op daken die geschikt zijn is onderdeel van de routekaart. Hierbij ondersteunen we vanuit het team energietransitie.

Hoofdstuk 3: energie-infrastructuur

Het elektriciteitsnet in Nederland kan de snelle toename van de vraag naar en decentrale opwek van elektriciteit niet bijbenen. Deze toename is het gevolg van het elektrificeren van de vraag naar warmte, mobiliteit en koken. Ook de toenemende vraag naar koeling en de grote toename aan zonnepanelen zijn belangrijke factoren. De vraag naar elektriciteit overschrijdt op piekmomenten de capaciteit van het elektriciteitsnet. We zien dit als kans om werk te maken van een toekomstbestendig, integraal en duurzaam energiesysteem. Daarin zijn vraag en aanbod lokaal beter in balans, onder meer door opslag en onderlinge uitwisseling van energie, zowel voor de vraag naar elektriciteit als warmte en koude. Samen met energiecoöperaties, bedrijven en netbeheerders onderzoeken we daarom slimme, lokale energiesystemen waarbij we integraal kijken naar kansen en benodigde oplossingen voor infrastructuur ten behoeve van elektriciteit, warmte en koude, zowel individueel of collectief.

Het aanpassen van de energie-infrastructuur om te kunnen voldoen aan de opgave van de energietransitie vraagt om ruimte; zowel boven als ondergronds. Naast extra middenspanningsruimtes voor het toenemende elektra verbruik zal ook publieke ruimte gereserveerd moeten worden voor eventuele warmte- en koude leidingen en ondergrondse opslagmogelijkheden van energie. Deze ruimteclaim vormt een uitdaging in combinatie met andere ambities uit de Omgevingsvisie, bijvoorbeeld op leefbaarheid, groen en mobiliteit.

Wat willen we bereiken?

In november 2023 is binnen het programma een adviseur energie-infrastructuur gestart. Het doel is om een stap naar voren te zetten; we nemen de regie in het uitvoeren van onderzoeken over knelpunten en oplossingen zorgen voor gedegen afstemming zowel binnen als buiten de gemeentelijke organisatie, met zowel professionele partners als inwoners.

Onderzoeken gevolgen van netcongestie bij Tennet en Liander

Op 10 november 2023 heeft Tennet een vooraankondiging afgegeven dat het momenteel niet meer mogelijk is om grootverbruik aansluitingen te realiseren. Dat betekent dat grote bedrijven en snel laadstations geen aansluiting kunnen krijgen op het elektriciteitsnet. We onderzoeken wat deze netcongestie betekent voor de energietransitie bij het opwekken van energie, bij gebiedsontwikkelingen (o.a. MOB-terrein, Arenapark en Bruisend Hart) en andere beleidsvelden zoals mobiliteit en economie.

Ondersteunen Energy Hub Ondernemersvereniging Zuid West

Als onderdeel van de Green Deal Zuid West onderzoeken de bedrijven de mogelijkheid om lokaal duurzame energie op te wekken, op te slaan en onderling te delen. Dit biedt kansen voor Peakshaving; met elkaar ervoor zorgen dat er niet zoveel stroom gebruikt wordt dat het net overbelast raakt. We ondersteunen de ondernemers waar we kunnen, bijvoorbeeld door bij te dragen aan onderzoek of het wegnemen van drempels om een dergelijk slim en lokaal energiesysteem toe te passen.

Procesafspraken met Liander en Tennet

In 2023 zijn we gestart met het vormgeven van een structurele overlegstructuur met Liander. Waar het net verzwakt moet worden, staan Liander en Tennet voor de opgave om dit per buurt slim, efficiënt en snel te doen. Verzwaring van het net betekent een verdubbeling van de middenspanningsruimtes in de openbare ruimte. Samen met Liander en Tennet werken we aan een proces om tot de locatiekeuze en inpassing van deze uitbreidingen te komen, zowel boven als ondergronds. Hierbij betrekken we ook de eigen opgaven uit de openbare ruimte én stemmen de meerjarenplanning voor verzwaring ook af met de onderhoudsplanningen van het riool.

Hoofdstuk 4: Communicatie

Hilversum motiveert, ondersteunt en activeert bewoners om de eigen woning of bedrijf te verduurzamen. Dat doen we door de nut, noodzaak en urgentie te laten zien, maar vooral door de mogelijkheden hoe ze zelf aan de slag kunnen te duiden. Ook voeren we het gesprek met bewoners over hun ideeën en behoeften. We kijken waar initiatieven in de stad zijn en sluiten daarbij aan, zodat er een beweging ontstaat van onderaf.

Terugblik 2023

In 2023 zijn er succesvolle campagnes gevoerd, onder meer over het Hilversums Isolatie Programma en energiearmoede. Duurzame daden van bewoners, ondernemers en van onszelf hebben we zichtbaar gemaakt met verhalen in de krant, op sociale media en via onze eigen nieuwsbrief Hilversum Aardgasvrij. Op hilversum.nl/energieloket (duurzaambouwloket.nl/hilversum) hebben we het aanbod van alle ketenpartners overzichtelijk bij elkaar gezet. Vanuit de wijkaanpak hebben we in 7 buurten het gesprek gevoerd met bewoners over hun behoeften. Daarvanuit hebben we niet alleen bewoners geïnformeerd over de mogelijkheden en kansen om hun woning te verduurzamen, maar hebben we ook bewonersinitiatieven ondersteund bij hun initiatieven, zoals het organiseren van een informatieavond of een duurzame huizenroute. Het aanbod van gemeente en ketenpartners is hier ook onder de aandacht gebracht.

Strategie en uitvoering 2024

In 2024 gaan we meer samenhang brengen in de communicatie-inspanningen. De communicatie-inspanningen zijn versnipperd en er ontbreekt logische samenhang tussen de communicatieactiviteiten van de gemeente en de ketenpartners. Nu we ook de ketensamenwerking beter georganiseerd hebben, gaan we de communicatie strategisch afstemmen. We werken momenteel aan een creatief concept (beeld en verhaal) waarmee het voor bewoners duidelijk wordt wat de Hilversumse opgave is, hun rol daarin en de ondersteuning die ze kunnen krijgen van gemeente en ketenpartners. Dit concept fungeert als overkoepelend paraplu voor de communicatiestrategie en communicatie uitingen van gemeente en ketenpartners. Zo ontstaat een herkenbaar Hilversumse look en feel, die je ook terugziet op de nieuwe website van het energieloket, die we in 2024 gaan lanceren. Het nieuwe energieloket, een samenwerking tussen gemeente en ketenpartners, fungeert als portal voor bewoners die hun huis willen verduurzamen. Hier vinden ze al het lokale en regionale aanbod en diensten bij elkaar.

In 2024 komen drie gemeente brede campagnes. Hilversumse verhalen staan daarin centraal. Daarnaast komen er nog deelcampagnes van gemeente en partners op thema's of specifiek aanbod. Vanuit de wijkaanpak blijven we in 2024 bewoners informeren over de mogelijkheden hun huis te verduurzamen en ondersteunen we bewonersinitiatieven in de communicatie. We werken daarin ook in de communicatie en activiteiten samen met ketenpartners, maatschappelijke instellingen en bewoners(verenigingen). Energiearmoede zal in de communicatie komend jaar een belangrijk thema zijn. Veel aandacht gaat in 2024 uit naar het betrekken van bewoners bij projecten, zoals Meent Aardgasvrij en de pilot warmte rioolwaterzuivering Anna's Hoeve zodat we kunnen aansluiten bij de behoeften en wensen. Dit betekent naast communicatie vooral participatie.

Wat gaan we doen?	Budget 2024
Ontwikkeling en uitrol creatief concept Hilversumse energie transitie en 3 gemeente brede campagnes	50.000
Communicatie en participatie in wijkaanpak, PAW en energiearmoede	250.000
Totaal	300.000

Hoofdstuk 5: Financiën en dekking

RES	Budget 2024
Greendeal coach bedrijven en mediapark	150.000
Green Deal Zuid West	100.000
Zon op schooldak	35.000
Zon op maatschappelijk vastgoed	50.000
Zonneweide Vliegveld en vormgeven greendeal met Vliegveld	25.000
Subsidie Hilverzon	200.000
Totaal	560.000

TVW	Budget 2024
HIP & duurzaam wonen lening	1.350.000
Wijkaanpak	100.000
Project Energiearmoede	900.000
Warmtescans	112.000
Aanbesteden Energieloket	25.000
Opstellen bodemenergieplan	30.000
Energiedienstenbedrijf	586.000
Totaal	626.000

Communicatie	Budget 2024
Ontwikkeling en uitrol creatief concept Hilversumse energie transitie en 3 gemeente brede campagnes	50.000
Communicatie en participatie in wijkaanpak, PAW en energiearmoede	250.000
Totaal	300.000

De dekking voor uitvoering van het jaarplan 2024 bestaat uit € 1.294.000 aan eigen middelen, al opgenomen in de gemeentelijke begroting. Daarnaast wordt een voorstel voor overheveling van de in 2023 overgebleven incidentele middelen uit de meicirculaire 2022 (ongeveer €400.000) gedaan. De hier onderstaande dekking is extern geld wat via specifieke uitkeringen al toegekend is. Deze middelen worden via de PenC-cyclus opgenomen in de begroting.

- € 369.000 aan uitvoeringsmiddelen uit de specifieke uitkering voor het landelijk Klimaatakkoord
- het Nationaal Isolatie Plan (NIP) €1.000.000 afkomstig uit een specifieke uitkering
- €900.000 voor de subsidieregeling voor energiearmoede uit de specifieke uitkering energiearmoede.